

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 167/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 48/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Armi Taipale, valtiovarainministeriö
- valtiosyyttäjä Ritva Sahavirta, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- johtava digitalisaatioasiantuntija Hanna Heiskanen, Finanssivalvonta
- ylitarkastaja Anu Jaakkola, keskusrikospoliisi
- erityisasiantuntija Taito von Konow, Verohallinto
- Chief Compliance Officer Joonas Ilmasti, LocalBitcoins Oy
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Risto Karhunen, Finanssiala ry
- hallituksen jäsen Anu Honkalinna, Fintech Finland ry
- tarkastuslakimies Kristiina Sare, Suomen Asianajajaliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- Suomen Pankki
- Valtakunnanvoudinvirasto
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Tulli
- Kansaneläkelaitos
- Blockchain -forum ry
- FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja laki virtuaalivaluutan tarjoajista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia. Pääosin ehdotetuilla uudistuksilla pantaisiin täytäntöön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, joka muodostuu tiedonhakupöytäkirjasta ja rekisteristä. Lain tarkoituksena on edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä. Pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjänä olisi Tulli.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että virtuaalivaluutan tarjoajien olisi rekisteröidyttävä Finanssivalvonnan ylläpitämään rekisteriin. Laissa säädettäisiin myös rekisteristä poistamisesta ja muista virtuaalivaluutan toiminnalle asetettavista edellytyksistä, kuten asiakasvarojen suojaamisesta. Virtuaalivaluutan tarjoajat olisivat Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja muita finanssimarkkinoilla toimivia ja niiltä perittäisiin valvontamaksu.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin kattamaan muun muassa virtuaalivaluutan tarjoajat. Asiakkaan tuntemista koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi erityisesti sähköiseen rahaan liittyvän poikkeuksen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisiin valtioihin liittyvän tehostetun asiakkaan tuntemismenettelyn osalta.

Jos ilmoitusvelvollinen, valvontaviranomainen tai asianajajayhdistys havaitsee rekisteröidyissä tosiasiallista edunsaajaa koskevissa tiedoissa puutteita tai epäjohtonmukaisuuksia, sen olisi ilmoitettava asiasta rekisterinpitäjälle ilman aiheetonta viivytystä.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Keskeinen sisältö. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja laki virtuaalivaluutan tarjoajista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, Finanssivalvonnasta ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettuja lakeja sekä rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia. Ehdotetuilla uudistuksilla pantaisiin täytäntöön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 (viides rahanpesudirektiivi).

Yleisiä huomioita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lainsäädännöstä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että rahanpesuun ja terrorismin rahoituksen ja harmaan talouden eri

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

muotoihin puututaan tehokkain toimenpitein. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva sääntely on sillä torjuttavan ilmiön ylikansallisuuden vuoksi tarkoituksenmukaista toteuttaa kansainvälisesti yhdenmukaisin säännöksin. Kansallisin toimin toteutettuna lainsäädäntöön ja viranomaisten toimivaltuuksien väliin jäisi todennäköisesti aukkoja, jotka voisivat vaarantaa sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen. Käsillä olevassa hallituksen esityksessä on pyritty löytämään tasapaino yhteiseurooppalaisen sääntelyn ja kansallisten olosuhteidemme huomioimisen välillä. Valiokunta muistuttaa kuitenkin, että sähköisen rahaliikenteen nopeutta ja helppoutta hyödynnetään pääasiallisesti täysin laillisiin tarkoituksiin, ja pitää tärkeänä, ettei perusoikeuksien alaan kuuluvaa yksityisyyden suojaa rajoiteta tarpeettomasti sääntelyn sinänsä tärkeistä tarkoituksiperistä huolimatta. Sääntelyn ja viranomaistoimien tulee kytkeytyä johdonmukaisesti toisiinsa niiden tarkoituksenmukaisuuden varmistamiseksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunto. Perustuslakivaliokunta on tarkastellut hallituksen esitystä (PeVL 48/2018 vp — HE 167/2018 vp) ennen muuta perustuslaissa turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta, ja erityisesti uuden tietosuojalainsäädännön valossa. Perustuslakivaliokunta on esittänyt lukuisia muutoksia edellytyksenä lakiesitysten käsittelylle tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan huoli koko ehdotettuun sääntelyyn läpileikkaavasti kohdistuu siihen, kuinka pitkällemenevästi viranomaisten intressit ja niiden menettelyjen sujuvuus — digitalisaatiota hyödyntäen — voivat ohittaa intressipunninnassa henkilöiden yksityisyyden suojan.

Yksityisyyden suojan ala. Digitalisaatiokehityksen myötä ja käteisen rahan käytön yhä vähenyessä tiedot pankki- ja maksutilien tapahtumista voivat antaa varsin kattavan kuvan henkilön elämästä. Perustuslakivaliokunta on aikaisempaa kantaansa tiukentaen katsonut, että pankkialaisuuden piiriin kuuluvat tiedot ovat viimeaikaisen kehityksen johdosta katsottavissa perustuslain tarkoittaman yksityisyyden suojan piiriin kuuluviksi. Tämän vuoksi niiden toimien, joilla tunkeudutaan yksityisyyden suojan kattamalle alueelle, tulee olla tarkasti yksilöityjä ja perusteltuja. Perustuslakivaliokunnan punnintoihin yhtyen talousvaliokunta katsoo, että rekistereissä olevia tietoja yhdistelemällä tulee mahdolliseksi arvioida rekisteröinnin kohteena olevia henkilöitä tavalla, joka ei voi olla välttämätöntä käsillä olevan esityksen mukaisten rahanpesun estämiseen pyrkivien viranomaistehtävien suorittamiseksi.

Ehdotuksessa on lukuisia kohtia, joita talousvaliokunta on perustuslakivaliokunnan näkemyksiin yhtyen pitänyt tarpeettoman pitkällemenevinä ja ehdottaa niitä poistettaviksi tästä lainsäädäntökokonaisuudesta jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyllä tavalla.

Toimivaltainen viranomainen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin myös kysymys toimivaltaisen viranomaisen osoittamisesta. Hallituksen esityksessä esitetään virtuaalivaluutan tarjoajista annettavan lain tarkoittamaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi Finanssivalvontaa. Valvontaviranomaisen toimivaltuuksiin kuuluisi ylläpitää rekisteriä virtuaalivaluutan tarjoajista. Tämä merkitsee rekisteröintimenettelyn hallinnointia, toimialan seurantaan lain 15 §:n tarkoittaman toiminnan havaitsemiseksi (virtuaalivaluutan tarjoaminen ilman rekisteröintiä), rekisteröityjen tahojen toiminnan seurantaan rekisterissä pitämisen edellytysten täytymisen varmistamiseksi sekä sanktioiden määräämistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Erityisesti arvioinnin kohteena on ollut kysymys siitä, onko juuri Finanssivalvonta oikea taho näitä tehtäviä hoitamaan. Rekisteröivän viranomaisen ja valvojan valinta antaa väistämättä signaalin siitä, minkä tyyppisestä toiminnosta on kysymys. Osoittamalla lain tarkoittamat tehtävät Finanssivalvonnalle markkinoille voidaan tulla antaneeksi viesti siitä, että virtuaalivaluutat olisivat säänneltyjä ja valvottuja finanssituotteita. Ehdotettu sääntely ei kuitenkaan varsinaisesti paranna sijoittajansuojaa, vaan sääntelyn tavoite on ensisijaisesti estää rahanpesua.

Ottaen huomioon tehtävään sisältyvät elementit (luotettavuusarvio, toimialan seuranta, sanktiomenettelyt) talousvaliokunta pitää Finanssivalvontaa tässä vaiheessa kuitenkin tarkoituksenmukaisimpana tahona tätä tehtävää hoitamaan. Merkityksellistä tässä on myös se, että rekisteröitymisvelvollisuudesta voidaan poiketa, jos virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita tarjotaan satunnaisesti muun toimilupatyyppisen kontrollin alaisen elinkeinotoiminnan yhteydessä. Finanssivalvonnalla on muiden tehtäviensä myötä hyvä näkyvyys toimialaan ja valvottaviensa toimintaan.

Valiokunta pitää asiantuntijakuulemisessaan esitettyjä, valvontaviranomaiseen ja toimialaan kohdistuvaan hallinnolliseen taakkaan liittyviä huolia kuitenkin ymmärrettävinä ja pitää tärkeänä, että lainsäädännön vaikutuksia seurataan tiiviisti ja että valtioneuvosto valmistelelee tarvittaessa lainsäädäntöön muutoksia. On odotettavissa, että erityisesti liikkeellelaskijoihin tulee kohdistumaan Euroopan tasoista sääntelyä. Eurooppalaiset finanssivalvontaviranomaiset (EBAn ja ESMAn tiedotteet 9.1.2019) ovat kiinnittäneet huomiota eurooppalaisen sääntelyn puutteisiin.

Lopuksi. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevassa lainsäädäntöehdotuksessa on olennaisilta osin kysymys siitä, missä määrin, minkälaisissa tilanteissa ja millä perusteilla viranomaisten tarpeet ohittavat yksityisyyden suojan ja minkälaisin menettelyin tämä ohittaminen voidaan toteuttaa. Yksinomaan se seikka, että menettelyjä digitalisoimalla ja tietovirtoja automatisoimalla voidaan joitakin viranomaistoimia hoitaa aikaisempaa sujuvammin, ei riitä perusteeksi sille, että samalla luodaan arkaluonteista tietoa sisältäviä laajoja tietokantoja, joihin annetaan pääsy hyvin erityyppisin perustein.

Talousvaliokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös viime aikoina yleistyneeseen käytäntöön, jossa erilaisten rajapintojen kautta voidaan tehdä tietojen massaluovutuksia myös avoimeksi jääviin tarkoituksiin. Talousvaliokunta pitää välttämättömänä, että vastapainona rekistereiden muodostamisoikeuksille ja luovutusten tekniselle helppoudelle kiinnitetään nykyistä huomattavasti enemmän huomiota siihen, millä edellytyksillä viranomaiset saavat ylipäänsä rakentaa tällaisia rajapintoja. Lainsäädännön pääsääntö tulee olla, että tietoja saadaan luovuttaa vain erikseen määriteltyihin tarkoituksiin, ja sikäli kun tietoja halutaan luovuttaa esimerkiksi kaupallisiin tarkoituksiin, olettamana pidetään, että henkilö ei ole suostumusta tällaiseen antanut, ja tästä lähtöolettamasta voidaan poiketa vain nimenomaisella henkilön antamalla suostumuksella. Lisäksi, ottaen huomioon, että viranomaisrekistereihin liittyy kaupallisessa tarkoituksessa ylläpidettyihin tietokantoihin nähden erilainen luotettavuusolettama, on tärkeää, että viranomaisrekistereiden tietoturva varmistetaan.

Talousvaliokunta toteaa, että ehdotettu lainsäädäntökokonaisuus on olennaisilta osin täysin uutta eikä siten kokemusta sen soveltamisesta ole. Ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämät huolet uuden järjestelmän avoimeksi jäävistä elementeistä talousvaliokunta

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

muistuttaa, että tässä vaiheessa kansallisen sääntelyn tulee olla tarkkaan direktiivin edellyttämään sääntelyyn pitäytyvää.

Talousvaliokunta ei pidä täysin poissuljettuna mahdollisuutta myöhemmässä vaiheessa säätää muista viranomaisvaltuuksista hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa kuvatulla tavalla. On kuitenkin selvää, että lakiehdotukseen sisältyy määräyksiä, joita ei voida käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Käsillä olevan hallituksen esityksen ydin on kuitenkin direktiivin kansallinen täytäntöönpano, määräaikoineen. Näin perustellen talousvaliokunta pitää parhaana pitäytyä perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti direktiivin edellyttämässä rahanpesun ja terrorismin torjuntaan kohdistuvassa sääntelyssä ja esittää kansallisen lisäsääntelyn tarkastelua jatkovalmistelussa.

Sikäli kun ilmenee, että sääntelyn tavoitteiden toteuttamiseksi viranomaisten valtuuksia tulee lisätä, valtioneuvosto voi ryhtyä tarvittaviin lainvalmistelutoimiin. Tässä työssä tulee kiinnittää asianmukaista huomiota myös säätämisyjärjestykseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

2 §. Määritelmät. Lakiehdotuksen mukaista toimivaltaisen viranomaisen määritelmää tulee tarkentaa siten, että lainkohdassa erotettaisiin omaksi osakseen asianajajayhdistys. Yhdistykselle on säädetty rahanpesulaissa (444/2017) viranomaistehtäviä. Yhdistys ei kuitenkaan ole viranomaisen viranomaistehtävien johdosta, ja tästä syystä talousvaliokunta katsoo, että 2 §:n 1 momentin 3 kohtaan on perusteltua tehdä tarkennus lisäämällä siihen asianajajayhdistys.

3 §. Oikeus saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä. Perustuslakivaliokunta on todennut, että pykälän 1 momentista tulee poistaa muut kuin direktiivin edellyttämät, rahanpesun estämiseen liittyvät tiedonsaantioikeudet.

Talousvaliokunta huomauttaa, että vaikka näiden poistojen johdosta määrättyjen viranomaisten valtuudet käyttää pankki- ja maksutilijärjestelmän ja -rekisterin tietoja supistuvat huomattavasti hallituksen esityksessä ehdotetusta, tämä ei vähennä niiden muuhun lainsäädäntöön perustuvia valtuuksia eikä niiltä osin muuta nykytilaa.

4 §. Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt 2 momentin 4 kohdan poistoa ja 3 kohdasta poistettavaksi maininnat tilin saldosta, tilivaluutasta ja tilinavausasiakirjoista.

Näiden muutosten lisäksi talousvaliokunta esittää, että asianajajien asiakasvaratilejä koskevaa säännöstä muutetaan siten, että tietojen luovuttaminen tähän järjestelmään asiakasvaratileistä ei ole mahdollista (5 momentti).

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Säännöksen tulee olla yhdenmukainen tämän lain 6 §:n kanssa, minkä vuoksi 2 momentin 1 kohdasta tulee poistaa myös tilin ja käyttöoikeuden hallinnan luonteen ilmoittamista koskeva velvoite.

Pykälän 3 momentin sisältämä sääntely on yleisyytensä vuoksi omiaan vesittämään tietojen luovuttamista koskevat yksityiskohtaisuuden vaatimukset, eikä säännös siten täytä perustuslakivaliokunnan edellyttämää täsmällisyysvaatimusta. Momentti tulee sen vuoksi poistaa.

5 §. Pankki- ja maksutilirekisteri. EU:n yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklan 11 kohdassa säädetään: ”Rekisterinpitäjän on tehtävä tarvittaessa uudelleentarkastelu arvioidakseen, tapahtuuko käsittely tietosuojaan koskevan vaikutustenselvityksen mukaisesti, ainakin jos käsittelytoimien sisältämä riski muuttuu.”

Tietosuojasetuksen 24 artiklan mukaan rekisterinpitäjän vastuulla on varmistaa, että henkilötietojen käsittely noudattaa asetusta. Tietosuojavaastaavan tehtäviin kuuluu seurata, että rekisterinpitäjä tai henkilötiedon käsittelijä noudattaa tietosuojasäännöksiä. Tullin tulee rekisterinpitäjänä valvoa rekisterin käyttöä ja varmistaa, että tietojen pyytäjällä on tiedonsaantioikeus.

Näillä perusteilla talousvaliokunta ehdottaa, että 2 momenttia muutetaan täsmentämällä lainkohdasta lisäämällä momenttiin viittaus tämän lain 7 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 3 momentin mukaan ilmoitusvelvolliset vastaisivat pankki- ja maksutilirekisteriin tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta sekä tietojen oikaisemisesta ilman aiheutonta viivytystä. Tulli rekisterinpitäjänä vastaisi EU:n yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti henkilötietojen täsmällisyydestä ja oikeellisuudesta. Näin ollen Tullin rekisterinpidon vastuuta ei voisi siirtää ilmoitusvelvollisille, vaan se olisi osa Tullin ilmoitusvelvollisuutta rekisterinpitäjänä. Ilmoitusvelvolliset vastaisivat oman rekisterinpitonsa ja rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti tietojen täsmällisyydestä ja oikeellisuudesta. Tältä osin rekisteriin voitaisiin kirjata asiakkaiden tekemät korjauspyynnöt, kuten myös asianomaisten tietojen luovuttajalle tehty pyyntö oikaista asia tiedon lähde rekisteriin. Kun tietojen luovuttaja on tämän tehnyt ja rekisterin tiedot on tältä osin korjattu, voisi nämä pyynnöt poistaa.

6 §. Pankki- ja maksutilirekisteriin merkittävät tiedot. Pykälän 5 momenttiin tulee lisätä säännös, jonka mukaan tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisteriin.

7 §. Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä. Talousvaliokunta katsoo, että 3 momentin sisältämä, Tullille säädettävä oikeus tarvittaessa vaatia selvitystä siitä, kuinka tietojen vastaanottaja tulee järjestämään lokitietojen käytön ja suojauksen, tulee muuttaa velvoittavaan muotoon.

10 §. Lokitiedot. Talousvaliokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin, että Tulli rekisterinpitäjänä vastaa lokin ylläpitämisestä ja että viranomaisilta ei edellytettäisi pidettäväksi kahdenkertaisia lokeja.

18 §. Viranomaisyhteistyö. Pykälän mukaan toimivaltainen viranomainen voi pyytää tietoja Tullin tiedonhakupöytäkirjan kautta, jos se ei ole perustanut 4 §:ssä tarkoitettua pankki- ja mak-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

sutilien tiedonhakujärjestelmää. Talousvaliokunnan saamien tietojen perusteella Tulli ei pysty luovuttamaan tietoja suoralla käyttöyhteydellä omasta järjestelmästä, vaan tietojen luovutus edellyttäisi erillisen rajapinnan perustamista. Kun lisäksi otetaan huomioon, että perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tämän lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 7 kohta poistetaan, talousvaliokunta ehdottaa myös 18 §:ää kokonaan poistettavaksi.

2. Laki virtuaalivaluutan tarjoajista

11 §. Asiakasvarojen säilyttäminen. Pykälän 4 momenttiin pitää säätää yksiselitteinen määräyksenantovaltuus asiakasvarojen säilyttämisen ja suojaamisen alalta. Tällaisen määräyksenantovaltuuden avulla olisi mahdollista ottaa huomioon eri toimijoiden vaihtoehtoiset ratkaisut asiakasvarojen säilyttämisessä ja suojaamisessa.

14 §. Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä. Perustusvaliokunnan lausunnon mukaisesti ehdotetun pykälän mukainen tiedonsaantioikeus tulee sitoa välttämättömyyteen. Pykälän sana ”tarpeen” on korvattava sanalla ”välttämättömiä”.

19 §. Siirtymäsäännös. Koska lain voimaantulo on viivästynyt hallituksen esityksessä ennakoidusta, tulee rekisteröitymisvelvollisuuden siirtymäaikaa vastaavasti pidentää.

3. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Jotta 4 §:n 1 momentin alakohdat eivät kumoutuisi, lain johtolauseessa tulee todeta, että muutetaan 4 §:n 1 momentin 11 kohdan johdantokappaletta.

2 luku. Riskiarvio

1 §. Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio. Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat sopineet rahanpesulain siirtämisestä valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Sisäministeriö vastaa kuitenkin edelleen terrorismin rahoituksen torjunnan riskiarvion laadinnasta. Tästä syystä 1 §:ää tulisi muuttaa hallinnonalamuutosta vastaavasti.

6 luku. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot

2 §. Yhteisön velvollisuus pitää yllä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja. Voimassa olevassa laissa on tekninen virhe. Pykälän viittaus tulisi olla 1 luvun 2 §:ään.

7 luku. Valvonta

1 §. Valvonta. Talousvaliokunta ehdottaa, että 5 momenttiin lisätään, että sopimuksen tekemisen jälkeen vain tehtävän vastaanottanut valvontaviranomainen on toimivaltainen käyttämään laissa säädettyjä valvonta- ja seuraamusvaltuuksia. Lisäys on tärkeä oikeusvarmuuden kannalta.

1 a §. Asianajajyhdistyksen vuosikertomus. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin epäselvyys 1 a §:ssä tarkoitetun vuosikertomuksen julkaisemisen määräajasta. Ta-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

lousvaliokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uutta 2 momenttia, jossa säädetään vuosittainen määräaika. Tätä pykälää on kuitenkin sovellettava vasta vuoden 2020 alusta lukien.

8 luku. Hallinnolliset seuraamukset

1 §. Rikemaksu. Riskiarvion tekemisessä ja sen ajan tasalla pitämisessä on kyse ilmoitusvelvollisen sisäisen valvonnan ja Finanssivalvonnan valvonnan kannalta keskeisestä asiasta. Sen vuoksi pykälän 1 a ja 9 a kohtia tulee täsmentää lisäämällä lainkohtiin rikemaksun ja seuraamusmaksun alaisiksi teoiksi keskitetyn yhteyspisteen velvoitteiden laiminlyönti tai rikkominen (3 luvun 14 §) ja ilmoitusvelvollisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion laadinta (2 luvun 3 §).

3 §. Seuraamusmaksu. Samoin perustein ja sisällöin kuin edellä 1 §:n suhteen lainkohtaa tulee täydentää.

9 luku. Erinäiset säännökset

3 §. Valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä tietojenvaihto. Talousvaliokunta esittää pykälän 2 momenttiin lisättäväksi virkkeen, jossa tietojenantovelvollisuus ulotetaan myös ulkomaiselle viranomaiselle tai muulle taholle, joka hoitaa tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä. Tällöin lainsäädäntö kattaisi tietojenluovutusvelvoitteen myös muille laissa tarkoitetuille valvontaviranomaisille ja asianajajayhdistykselle.

ESAVI ei pysty tällä hetkellä sopimaan valvontayhteistyötä EKP:n kanssa puutteellisten säännösten vuoksi. Tästä syystä tulee lisätä pykälän loppuun uusi 7 momentti, jolla voitaisiin turvata ns. viidennen rahanpesudirektiivin 57 a artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti valvojien tietojenvaihto EKP:n kanssa. Finanssivalvonnan osalta tietojenvaihdosta on jo säädetty siitä annetun lain 71 §:ssä. Uudessa momentissa viitattaisiin kuitenkin selkeyden vuoksi myös Finanssivalvonnan valvottaviin. Säännöksen sanamuoto olisi seuraava: ”Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös luotto- ja rahoituslaitoksia sekä rahoituspalveluja tarjoavia yrityksiä valvovien valvontaviranomaisten valvontayhteistyöhön sellaisten toisten ETA-valtioiden ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden valvontaviranomaisten sekä muiden tahojen, jotka hoitavat luotto- ja rahoituslaitosten sekä rahoituspalveluja tarjoavien yritysten vakavaraisuusvalvontatehtäviä, mukaan lukien Euroopan keskuspankki sen hoitaessa luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1024/2013 tarkoitettuja tehtäviä, kanssa.”

Voimaantulosäännös. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille riittävän siirtymäajan merkitys elinkeinonharjoittajille. Lainsäädännön muutokset merkitsevät myös tietojärjestelmämuutoksia. Siirtymäaika koskisi käytännössä esimerkiksi lain 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettun riskiarvion laatimista ja 3 luvussa tarkoitettujen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien säännösten soveltamista. Asianajajayhdistyksen kertomusta koskeva säännös (1 a §) tulee sovellettavaksi vasta vuodesta 2020 lukien, mistä tulee tehdä siirtymäsäännökseen nimenomainen määräys.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Lisäksi, ottaen huomioon, että lainsäädännön voimaantulo on viivästynyt hallituksen esityksessä ennakoituun nähden, tulee tämä huomioida velvoitteiden voimaantulossa siltä osin kuin se kansallisin toimin on mahdollista.

4. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

5 §. Muut finanssimarkkinoilla toimivat. Pykälään on lisätty lailla 1108/2018 uusi kohta 34 ja hallituksen esitysten HE 243/2018 vp, HE 277/2018 vp ja HE 305/2018 vp käsittelyn yhteydessä edelleen uusia kohtia, minkä vuoksi nyt lisättävä uusi kohta saa numeron 38.

5. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

1 §. Maksuvelvollinen. Pykälään on lisätty lailla 1111/2018 uusi kohta 24, minkä vuoksi nyt lisättävä uusi kohta saa numeron 25.

6 §. Muun maksuvelvollisen perusmaksu. Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 6 §:ää on muutettu vastaamaan 1 §:n sanamuotoa. Tästä syystä 6 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi arvopaperistamisen tarkastajaa koskevan kohdan osalta.

6. Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Koska lakiin tulee muutoksia hallituksen esityksessä ehdotettujen 3 ja 5 §:n muutosten lisäksi myös 4 §:ään, tulee lakiehdotuksen nimi muuttua vastaavasti.

3 §. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri. Hallituksen esityksessä lain 3 §:n 3 momentin muutosehdotuksessa on kirjoitusvirhe. Virkkeen ”Rahanpesurekisteriin saadaan tallettaa ilmoituksen tehneen henkilön nimet ja työnantajan yksilöintitiedot sekä tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta seuraavat tarpeelliset tiedot sen henkilön, jota ilmoitus koskee” tulisi olla muodossa ”Rahanpesurekisteriin saadaan tallettaa ilmoituksen tehneen henkilön nimet ja työnantajan yksilöintitiedot sekä tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta seuraavat tarpeelliset tiedot siitä henkilöstä, jota ilmoitus koskee”.

4 §. Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada, käyttää ja luovuttaa tietoa. Koska suojelupoliisin olisi jatkossakin voitava saada tietoja rahanpesun selvittelykeskukselta ja suojelupoliisin hallinnollista asemaa koskevien lakimuutosten vuoksi, lakiin tulisi ottaa säännös siitä, että rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus luovuttaa tietoja suojelupoliisille poliisihallinnosta annetun lain 10 § mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Pykälän 4 momentin mukaan rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Talousvaliokunta ehdottaa lain 4 §:ää täydennettäväksi niin, että tietoja voitaisiin luovuttaa myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, jolloin tiedonluovutusosoikeus suojelupoliisille olisi nykyistä yksiselitteisempi.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 167/2018 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä

Tässä laissa säädetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, joka muodostuu pankki- ja maksutilien tiedonhakuprosessista ja pankki- ja maksutilirekisteristä.

Tämän lain tarkoituksena on edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia pankki- ja maksutilien sekä tehostaa viranomaisten tiedustelujen oikeaa kohdentumista.

Mitä tässä laissa säädetään maksulaitoksesta, sähkörahayhteisöstä, luottolaitoksesta ja virtuaalivaluutan tarjoajasta, sovelletaan myös ulkomaisten maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen, luottolaitosten ja virtuaalivaluutan tarjoajien Suomessa sijaitseviin sivuliikkeisiin.

Pankki- ja maksutilirekisteriin merkityt tiedot ovat salassa pidettäviä. Pankki- ja maksutilirekisteriin sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säädetään, kuitenkin siten, että tietoja voidaan pankki- ja maksutilirekisteristä luovuttaa ainoastaan tässä laissa mainittuihin käyttötarkoituksiin sekä mainitun lain 11 ja 12 §:n, 26 §:n 3 momentin ja 29 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyihin käyttötarkoituksiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

1) pankki- ja maksutilirekisterillä rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä virtuaalivaluutan tarjoajien pankki- ja maksutilien ja asiakkaiden tiedot;

2) pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmällä järjestelmää, jonka avulla luottolaitostoinnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset luovuttavat tietoa luottolaitosten ylläpitämistä pankki- ja maksutileistä sekä tallelokeroista toimivaltaisille viranomaisille;

3) toimivaltaisilla viranomaisilla tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua viranomaista ja asianajajayhdistystä;

4) maksulaitoksella maksulaitoslain (297/2010) 5 §:ssä tarkoitettua maksulaitosta ja mainitun lain 7 §:n nojalla maksupalveluita tarjoavaa;

5) sähkörahayhteisöllä maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua sähkörahayhteisöä;

6) luottolaitoksella luottolaitostoinnasta annetun lain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yritystä;

7) virtuaalivaluutan tarjoajalla virtuaalivaluuttojen tarjoajista annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä;

8) pankkitilillä luottolaitoksen ylläpitämiä maksutilejä ja muita talletustilejä;

9) maksutilillä maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua maksutiliä;

10) muilla talletustileillä luottolaitostoinnasta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja talletustilejä, jotka eivät kuitenkaan ole maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettuja maksutilejä.

3 §

Oikeus saada tietoja Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttävät viranomaiset

Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus käyttää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää, jos se on välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi:

1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja asianajajayhdistyksellä mainitussa laissa tarkoitettujen valvontatehtävien suorittamiseen;

2) rahanpesun selvittelykeskuksella rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1—4 ja 7 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen;

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 9 luvun 5 §:n mukaisilla viranomaisilla huolehtimisvelvoitteen toteuttamiseksi.

Edellä 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen päätösten yhteydessä Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava hakijalle pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän hyödyntämisestä päätöksenteossa.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä

Luottolaitoksen on ylläpidettävä sähköistä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jonka avulla se välittää välittömästi ja salassapitosäännösten estämättä 2 momentissa tarkoitettuja tietoja asiakkaistaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos se on luottolaitoksen koko sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen perusteltua, luottolaitos voi poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, jos Finanssivalvonta myöntää luvan.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Tiedonhakupöytäkirjan kautta luovutetaan toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5—7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus, tilin avaamis- ja sulkemispäivä, tilin saldo, tilivaluutta ja kopiot tilinavausasiakirjoista;

4) tiedot tilitapahtumista vähintään edeltävältä kolmelta vuodelta:

a) pyydetyn jakson alku- ja loppusaldo;

b) arkistointitunnus tai muu yksilöivä tunnistus;

c) päivämäärä ja kellonaika;

d) tapahtumatyyppi;

e) summa tilivaluutassa;

f) lähtevien maksujen vastaanottajan tilinumero ja nimi;

g) saapuvien maksujen lähettäjän tilinumero ja nimi;

h) maksun viesti ja viitenumero;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

6) tiedot luotoista ja luottojen vakuutena olevasta omaisuudesta sekä henkilötakaajan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus.

Lisäksi tiedonhakupöytäkirjan kautta voidaan luovuttaa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön asiakkuuteen liittyviä muita välttämättömiä tietoja.

Toimivaltaisen viranomaisen on yksilöitävä säännös, jonka nojalla se pyytää tietoa. Luottolaitoksen on toimitettava tieto toimivaltaiselle viranomaiselle maksutta.

Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa tiedonhakupöytäkirjan kautta.

Tulli antaa määräyksen pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan teknisistä vaatimuksista.

5 §

Pankki- ja maksutilirekisteri

Tulli on pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjä, joka ylläpitää rekisteriä ja vastaa rekisteriin tallennetun tiedon välittämisestä toimivaltaisille viranomaisille.

Pankki- ja maksutilirekisterin käyttötarkoituksena on vastaanottaa ja tallentaa sekä tämän lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti luovuttaa maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

tarjoajien toimittamia 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ja luottolaitosten toimittamia 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut tahot vastaavat pankki- ja maksutilirekisteriin tallettavaksi antamiensa tietojen oikeellisuudesta sekä tietojen oikaisemisesta ilman aiheutonta viivytystä. Uudet tiedot ja tieto olemassa olevien tietojen muutoksista on toimitettava pankki- ja maksutilirekisteriin viimeistään seuraavana pankkipäivänä.

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat voivat ylläpitää 4 §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakupäätelmää, jolloin tiedonhakupäätelmän kautta luovutetaan tämän pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot.

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetyistä asiakkaista:

1) täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen;

2) asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä.

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvan poiketa tiedonhakupäätelmän ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5—7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulke-
mispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutettun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot on annettava sähköisesti. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuina tietoja voidaan toimittaa.

Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. **Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisteriin.**

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

Tullin tehtävänä on luovuttaa pankki- ja maksutilirekisterin tietoja toimivaltaisille viranomaisille.

Tiedot voidaan luovuttaa sen estämättä, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa henkilötietojen käsittelyä.

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön tai virtuaalivaluutan tarjoajaan liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seurantaan ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista **Tullille on toimitettava** selvitys siitä, kuinka luovutettujen **tietojen** käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

8 §

Tietojen maksuttomuus

Tullilla on oikeus saada pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot maksutta. Tietojen luovutuksesta pankki- ja maksutilirekisteristä ei peritä maksuja.

9 §

Tietojen poistaminen

Pankki- ja maksutilirekisteriin talletetut tiedot poistetaan kymmenen vuoden kuluttua sen perusteen, jolla tiedot on merkitty rekisteriin, voimassaolon päättymisestä.

10 §

Lokitiedot

Tullin on ylläpidettävä lokikirjaa pankki- ja maksutilirekisterin käyttökerroista. Lokikirjan on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

- 1) oikeusperusta, jonka nojalla tietoja pyydetään;
- 2) tiedustelun tai haun päivämäärä ja kellonaika;
- 3) tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyyppi;
- 4) tiedustelun tai haun tulokset;
- 5) rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi.

Mitä 1 momentissa säädetään lokikirjaan sisältämistä vähimmäistiedoista, sovelletaan toimivaltaisen viranomaisen 4 §:ssä tarkoitetun tiedonhakujärjestelmän käytöstä ylläpitämään lokikirjaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Lisäksi kunkin toimivaltaisen viranomaisen on pidettävä lokikirjaa, josta käy ilmi tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu tiedonhakupöytäkirjasta tiedustelun tai haun suorittaneen henkilön ja sen määränneen henkilön tunnistetiedot. Toimivaltaisen viranomaisen on nimettävä henkilö, joka valvoo tiedonhakupöytäkirjan käyttöä. Tulli rekisterinpitäjänä valvoo pankki- ja maksutilirekisterin käyttöä.

Lokitiedot säilytetään ainoastaan henkilötietojen suojan ja tietoturvallisuuden sekä oikeusturvan varmistamiseksi ja ne on suojattava epäasialliselta käytöltä. Lokitiedot säilytetään kymmenen vuotta.

11 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 6 §:n 1—3 momentissa tarkoitettujen tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

12 §

Rikemaksu

Tulli määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Tullille 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 5 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Rikemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Rikemaksu voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin.

13 §

Rikemaksun määräämättä jättäminen

Tulli voi jättää rikemaksun määräämättä, jos:

1) edellä 11 §:ssä tarkoitettu on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin virheen korjaamiseksi välittömästi virheen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut virheestä viivytyksettä Tullille, eikä virhe tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) virheellistä menettelyä on pidettävä vähäisenä; tai

3) rikemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Rikemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Rikemaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

14 §

Rikemaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Tulli ei saa määrätä rikemaksua, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

15 §

Rikemaksua koskevan päätöksen julkistaminen

Tullin on julkistettava päätös, jossa määrätään rikemaksu, viipymättä sen jälkeen, kun päätöksestä on ilmoitettu sen kohteena olevalle henkilölle. Julkistamisesta on käytävä ilmi, onko rikemaksun määräämistä koskeva päätös lainvoimainen, rikkomisen luonne ja tyyppi sekä rikkomisesta vastuussa olevan henkilöllisyys. Jos muutoksenhakuviranomainen kumoaa päätöksen kokonaan tai osittain, Tullin on julkistettava tieto muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin rikemaksun määrääminen on julkistettu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä Tullin internetsivuilla viiden vuoden ajan.

Jos rikemaksun kohteena olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimen julkistaminen olisi kohtuutonta, tai jos sen julkistaminen vaarantaisi meneillään olevan viranomaistutkinnan, Tulli voi:

- 1) lykätä rikemaksua koskevan päätöksen julkistamista, kunnes perusteita olla julkistamatta päätöstä ei enää ole;
- 2) julkistaa rikemaksua koskevan päätöksen ilman seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimeä.

Jos Tulli julkistaa rikemaksua koskevan päätöksen 2 momentin 2 kohdan mukaisesti ilman seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimeä, Tulli voi samalla päättää julkistaa nimen myöhemmin kohtuullisen ajan kuluttua, jos perusteet julkistamatta jättämiselle lakkaavat tuossa ajassa.

16 §

Rikemaksun täytäntöönpano ja palauttaminen

Rikemaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätty rikemaksu pannaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään.

17 §

Muutoksenhaku

Tullin tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilain 13 luvussa säädetään.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

18 §

Viranomaisyhteistyö

Jos toimivaltainen viranomainen ei ole perustanut 4 §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, se voi pyytää tietoja Tullin tiedonhakujärjestelmän kautta. Toimivaltaisen viranomaisen on yksilöitävä Tullille säännös, jonka nojalla se pyytää tietoa.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 4 ja 5 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä syyskuuta 2020.

2.

Laki

virtuaalivaluutan tarjoajista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan virtuaalivaluutan tarjoajien harjoittamaan liiketoimintaan.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *virtuaalivaluutalla* digitaalisessa muodossa olevaa arvoa:
 - a) jota keskuspankki tai muu viranomainen ei ole laskenut liikkeeseen ja joka ei ole laillinen maksuväline;
 - b) jota henkilö voi käyttää maksuvälineenä; ja
 - c) joka voidaan siirtää, tallentaa ja vaihtaa sähköisesti;

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

2) *virtuaalivaluutan tarjoajalla* virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskijaa, virtuaalivaluutan vaihtopalvelua ja sen markkinapaikkaa sekä lompakkopalvelun tarjoajaa;

3) *virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka laskee virtuaalivaluutan liikkeelle;

4) *virtuaalivaluutan vaihtopalvelulla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka liike- tai ammattitoimintana:

a) vaihtaa virtuaalivaluutta palveluna lailliseksi maksuvälineeksi tai toiseksi virtuaalivaluutaksi;

b) vaihtaa virtuaalivaluutta palveluna muuksi hyödykkeeksi tai muun hyödykkeen virtuaalivaluutaksi; tai

c) ylläpitää markkinapaikkaa, jossa sen asiakkaat voivat harjoittaa edellä a ja b kohdassa tarkoitettua toimintaa;

5) *lompakkopalveluntarjoajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka pitää virtuaalivaluutta hallussa toisen lukuun tai tarjoaa sen siirtoa taikka säilytystä;

6) *virtuaalivaluuttaan liittyvällä palvelulla* virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskua, virtuaalivaluutan vaihtopalvelua ja lompakkopalvelun tarjoamista.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna virtuaalivaluuttana ei pidetä maksulaitoslain (297/2010) 5 §:n 6 a kohdassa tarkoitettua sähköistä rahaa.

3 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo Finanssivalvonta niin kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008) ja tässä laissa säädetään.

4 §

Virtuaalivaluutan tarjoajan rekisteröitymisvelvollisuus

Elinkeinoharjoittaja saa tarjota virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita vain, jos se on rekisteröity tämän lain mukaisesti virtuaalivaluutan tarjoajaksi.

Rekisteröitymisvelvollisuutta koskevia 5—9 §:n säännöksiä ei sovelleta:

1) elinkeinoharjoittajaan, joka tarjoaa virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita rajatussa verkossa;

2) elinkeinoharjoittajaan, joka tarjoaa virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita satunnaisesti muun toimilupaa, rekisteröintiä tai ennakkollista hyväksyntää edellyttävän ammattitoiminnan yhteydessä.

5 §

Rekisteri virtuaalivaluutan tarjoajista ja rekisteri-ilmoitus

Finanssivalvonta pitää rekisteriä virtuaalivaluutan tarjoajista.

Sen, joka aikoo tarjota virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita, on tehtävä ilmoitus Finanssivalvonnalle rekisteriin merkitsemistä varten. Rekisteri-ilmoitukseen on sisällytettävä:

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

- 1) 8 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 11—13 §:ssä tarkoitetut tiedot;
- 2) selvitys 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä, joiden luotettavuus tulee arvioitavaksi, jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö.

Ilmoituksen tekijän on Finanssivalvonnan pyynnöstä toimitettava muutkin tiedot, jotka ovat tarpeen rekisteröinnin edellytysten täyttymisen arvioimiseksi.

6 §

Rekisteröinnin edellytykset

Finanssivalvonnan on rekisteröitävä ilmoituksen tekijä virtuaalivaluutan tarjoajaksi, jos:

- 1) hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinotoimintaa Suomessa;
- 2) ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa ja, jos hän on luonnollinen henkilö, on täysi-ikäinen, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole rajoitettu eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa;
- 3) ilmoituksen tekijä on luotettava.

7 §

Luotettavuus

Ilmoituksen tekijää ei pidetä 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetyllä tavalla luotettavana, jos hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton tarjoamaan virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluja, omistamaan tällaista toimintaa harjoittavaa yhteisöä tai toimimaan sen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai toimitusjohtajan sijaisena taikka muussa ylimmässä johdossa, taikka jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton toimimaan mainitunlaisessa tehtävässä.

Jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä, muuta ylimpään johtoon kuuluvaa ja sitä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Ilmoituksen tekijää ei myöskään pidetä luotettavana, jos tämä on kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työkyvyttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen.

8 §

Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rekisteriin merkitään:

- 1) yksityisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaa-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

va tunniste, päätoimipaikka ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita tarjotaan;

2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste, päätoimipaikka ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita tarjotaan;

3) niiden henkilöiden täydellinen nimi ja henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika, joiden luotettavuus on rekisteröinti-ilmoitusta käsiteltäessä selvitetty;

4) rekisteröinnin päivämäärä;

5) ilmoituksen tekijälle määrätyt julkiset varoitukset sekä sellaiset kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko;

6) rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Virtuaalivaluutan tarjoajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista. Lisäksi sen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle siitä, että se ei ole tarjonnut tällaisia palveluja edeltävän kuuden kuukauden aikana tai että se on lopettanut toimintansa.

9 §

Tietojen saatavilla pitäminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Finanssivalvonta saa luovuttaa rekisteristä yksittäisiä henkilötietoja. Finanssivalvonta saa kuitenkin luovuttaa tiedon henkilötunnuksesta tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn tietosuojalain (/) 26 §:n tai muun lain nojalla.

Seuraavat rekisteriin merkityt tiedot Finanssivalvonnan on kuitenkin pidettävä yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla:

1) yksityisen elinkeinonharjoittajan nimi sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste, päätoimipaikka ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita tarjotaan;

2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste, päätoimipaikka ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita tarjotaan;

3) toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa nimi, hallituksen jäsenten ja varajäsenten nimet, hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenten ja varajäsenten nimet sekä vastuunalaiset yhtiömiehet;

4) rekisteröinnin päivämäärä;

5) ilmoituksen tekijälle määrätyt julkiset varoitukset sekä sellaiset kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko.

10 §

Palveluihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen

Jollei muualla laissa säädetä pidemmästä säilytysajasta, virtuaalivaluutan tarjoajan on säilytettävä asiakirjat ja tiedot virtuaalivaluuttoihin liittyvistä palveluista viiden vuoden ajan siitä, kun

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

peruste, jolla tiedot on merkitty rekisteriin, on päätynyt. Palvelua koskevan erimielisyyden synnyttä asiakirjat ja tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.

11 §

Asiakasvarojen säilyttäminen

Virtuaalivaluutan tarjoajan on suojattava palvelunkäyttäjiltä tai toiselta palveluntarjoajalta virtuaalivaluuttojen vaihtamiseksi vastaanotetut varat ja virtuaalivaluutat. Varoilla tarkoitetaan käteistä, tilille kirjattua raha-arvoa ja sähköistä rahaa.

Virtuaalivaluutan tarjoajan on säilytettävä 1 momentissa tarkoitetut varat niin, ettei ole vaaraa niiden sekoittumisesta toisen palvelun käyttäjän, palveluntarjoajan tai sen omiin varoihin. Virtuaalivaluutan tarjoajan on talletettava varat tilille keskuspankkiin, talletuspankkiin tai muussa valtiossa toimiluvan saaneeseen talletusten vastaanottamiseen oikeutettuun luottolaitokseen taikka vähäriskisiin ja helposti rahaksi muutettaviin arvopapereihin tai muihin sijoituskohteisiin, jos varoja ei ole siirretty varojen vastaanottamista seuraavana työpäivänä. Finanssivalvonta antaa määräykset siitä, milloin arvopaperia tai muuta sijoituskohdetta voidaan pitää vähäriskisenä ja helposti rahaksi muutettavana.

Virtuaalivaluutan tarjoajan on ilmoitettava etukäteen Finanssivalvonnalle merkittävistä muutoksista toimissa, joihin se on ryhtynyt tämän pykälän noudattamiseksi.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä asiakasvarojen säilyttämisestä ja suojaamisesta.

12 §

Markkinointi

Virtuaalivaluutan tarjoajan on markkinoinnissaan annettava asiakkaalle markkinoitavasta palvelusta kaikki ne tiedot, joilla saattaa olla merkitystä asiakkaan tehdessä palvelua koskevia ratkaisuja.

Virtuaalivaluutan tarjoaja ei saa markkinoinnissaan antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää muutoinkaan asiakkaan kannalta sopimatonta tai hyvän tavan vastaista menettelyä. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa.

Markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana.

Jos virtuaalivaluutta on arvopaperimarkkinalain (746/2012) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu rahoitusväline, siihen sovelletaan myös mainittua lakia.

13 §

Asiakkaan tunteminen

Virtuaalivaluutan tarjoajan on tunnettava asiakkaansa. Virtuaalivaluutan tarjoajan on tunnistettava asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja ja henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun, sekä lisäksi

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

tarvittaessa todennettava näiden henkilöllisyys. Tässä momentissa säädettyä velvollisuutta täytettäessä voidaan hyödyntää 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä.

Virtuaalivaluutan tarjoajalla on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla ne voivat arvioida asiakkaista toiminnalleen aiheutuvia riskejä.

Asiakkaan tuntemisessa on lisäksi voimassa, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (444/2017) säädetään.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisessa noudatettavista menettelytavoista ja 2 momentissa tarkoitettusta riskienhallinnasta.

14 §

Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Finanssivalvonnalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettuja rikosrekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain 7 §:ssä tarkoitettun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

15 §

Virtuaalivaluutan tarjoaminen ilman rekisteröintiä

Finanssivalvonnan on kiellettävä virtuaalivaluuttaan liittyvien palvelujen tarjoaminen, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä julkinen varoitus säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

16 §

Rekisteristä poistaminen

Finanssivalvonnan on poistettava virtuaalivaluutan tarjoaja rekisteristä ilman aiheutonta viivytystä, jos:

1) virtuaalivaluutan tarjoaja ei ole tarjonnut virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluja edeltävän kuuden kuukauden aikana tai on lopettanut toimintansa;

2) virtuaalivaluutan tarjoaja on hyväksytty rekisteriin tarjoajan antamien virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen vuoksi;

3) 6 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty;

4) virtuaalivaluutan tarjoajan tai sen ylemmän johdon toiminnassa ilmenee vakavia tai toistuvia laiminlyöntejä ja sille on jo aiemmin asetettu 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimintakielto.

Finanssivalvonta voi rekisteristä poistamisen yhteydessä antaa asiakkaiden etujen turvaamiseksi määräyksiä niistä toimenpiteistä, joihin virtuaalivaluutan tarjoajan on ryhdyttävä toiminnan lopettamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

17 §

Virtuaalivaluutan tarjoajaa koskevat muut seuraamukset

Jos virtuaalivaluutan tarjoaja olennaisesti laiminlyö noudattaa, mitä sen velvollisuudeksi 8 §:n 2 momentissa tai 10, 11 ja 13 §:ssä säädetään, eikä laiminlyöntiä ole korjattu Finanssivalvonnan asettamassa kohtuullisessa ajassa, Finanssivalvonta voi kieltää virtuaalivaluutan tarjoajaa jatkamasta toimintaansa, kunnes laiminlyönti on korjattu.

Finanssivalvonta voi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä julkinen varoitus säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19 §

Siirtymäsäännös

Se, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa tämän lain mukaan rekisteröintiä edellyttävää toimintaa, saa jatkaa toimintaansa Suomessa ilman rekisteröintiä 1 päivään **marraskuuta** 2019.

3.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohta, 22 ja 24 kohta sekä 4 §:n 1 momentin 11 **kohdan johdantokappale** ja 17 kohta, 2 luvun 1 §, 3 luvun 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 4 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 7 §:n 4 momentti, 9 §, 13 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale sekä 14 §, 5 luvun 1 §, 6 luvun 1 §, **2 §:n 1 momentti** ja 3 §, 7 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 luvun 3 §:n otsikko,

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

sellaisena kuin niistä ovat 3 luvun 3 §:n 2 momentti osaksi ja 4 §:n 1 momentti laissa 406/2018 sekä 7 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 401/2018, ja

lisätään 1 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 244/2018 ja 413/2018, uusi 8 a, 25 ja 26 kohta, 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1089/2017, uusi 2 momentti, 3 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 406/2018, uusi 6 momentti ja 3 lukuun uusi 13 a §, 6 lukuun uusi 5 ja 6 §, 7 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 401/2018, uusi 5 momentti ja 7 lukuun uusi 1 a §, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin uusi 9 a kohta sekä 3 §:n 1 momenttiin uusi 9 a kohta ja 9 luvun 3 §:ään uusi 3—8 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun:

c) a alakohdassa tarkoitettua toimilupavalvottavaa vastaavan ulkomaiseen yhteisöön, jos yhteisö tarjoaa Suomessa palveluita sivuliikettä perustamatta edustajan välityksellä;

8 a) virtuaalivaluutan tarjoajista annetussa laissa (/) tarkoitettuun virtuaalivaluutan tarjoajaan;

22) pääasiallisena liike- tai ammattitoimintana suoraan tai välillisesti veroneuvontapalveluita tai verotukseen liittyvää tukea tarjoavaan;

24) liike- tai ammattitoimintana tavaroita myyvään tai välittävään siltä osin kuin maksetaan tai otetaan vastaan maksusuorituksena käteistä yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina yhteensä vähintään 10 000 euroa;

25) liike- tai ammattitoimintana taide-esineitä myyvään tai välittävään siltä osin kuin maksetaan tai otetaan vastaan maksusuorituksena yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina yhteensä vähintään 10 000 euroa;

26) liike- tai ammattitoimintana taide-esineitä vapaasataman kautta myyvään tai välittävään taikka säilyttävään siltä osin kuin maksetaan tai otetaan vastaan maksusuorituksena yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina yhteensä vähintään 10 000 euroa.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä* luonnollista henkilöä, joka toimii tai on toiminut merkittävässä julkisessa tehtävässä:

17) *rahoituspalveluja tarjoavalla yrityksellä* muuta yritystä kuin 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1—8 a kohdassa tarkoitettua yhteisöä ja elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa yhtä tai useampaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin 2—11, 13 ja 14 kohdassa tarkoitettua toimintaa sekä rahoituspalveluja tarjoavan yrityksen Suomessa toimivaa sivuliikettä;

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä.

2 luku

Riskiarvio

1 §

Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö toimivat kansallisina viranomaisina, jotka sovittavat yhteen kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion laadintaa. Sisäministeriö vastaa kansallisen terrorismin rahoittamisen ja valtiovarainministeriö rahanpesun rahoittamisen riskiarvion laadinnasta. Riskiarviossa on tunnistettava ja arvioitava Suomen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä otettava huomioon Euroopan komission, jäljempänä *komissio*, laatima Euroopan unionin laajuinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio. Kansallista riskiarviota on päivitettävä säännöllisesti ja se on toimitettava komission, Euroopan valvontaviranomaisten ja muiden jäsenvaltioiden saataville.

Riskiarvion tarkoituksena on:

- 1) yksilöidä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskit toimialoilla;
- 2) tukea ja tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa ja voimavarojen kohdentamista;
- 3) tukea eri toimialojen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevien yhdenmuukaisten toimintatapojen laadintaa;
- 4) antaa toimivaltaisille valvontaviranomaisille, asianajajayhdistykselle ja ilmoitusvelvollisille tietoa tämän luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettun riskiarvion laatimisen tueksi;
- 5) kuvata rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan rakenteita ja yleisiä toimenpiteitä, henkilötyövuosia sekä valtion ja muun julkisen talouden rahoitusta.

Sisäministeriön ja valtiovarainministeriön on julkistettava riskiarvion yhteenveto.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön on varmistettava, että riskiarvion tueksi laaditaan tilastoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan tehokkuuden arvioimiseksi. Sisäministeriön ja valtiovarainministeriön on julkistettava niistä vuosittain yhteen-veto.

3 luku

Asiakkaan tunteminen

1 §

Asiakkaan tunteminen ja riskiperusteinen arviointi

Tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemista koskevia toimia on noudatettava riskiperusteiseen arviointiin pohjautuen koko asiakassuhteen ajan. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on noudatettava asiakkaan tuntemista koskevia säännöksiä, kun ilmoitusvelvollisella on lakisääteinen velvollisuus ottaa kalenterivuoden aikana yhteyttä asiakkaaseen tosiasiallista edunsaajaa koskevien merkityksellisten tietojen tarkistamista varten tai jos ilmoitusvelvollisella on ollut tällainen velvollisuus hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain (185/2013) nojalla.

2 §

Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Ilmoitusvelvollisen tulee tunnistaa asiakkaansa ja todentaa asiakkaan henkilöllisyys asiakassuhdetta perustettaessa taikka viimeistään ennen kuin asiakas saa määräysvaltaansa liiketoimeen sisältyvät varat tai muun omaisuuden tai ennen kuin liiketoimi on suoritettu loppuun. Jos uusi asiakassuhde perustetaan 6 luvussa tarkoitetun oikeushenkilön tai ulkomaisen express trustin kanssa, ilmoitusvelvollisen on varmistettava asiakassuhdetta perustettaessa, että mainitun oikeushenkilön tai ulkomaisen express trustin edunsaaja on merkitty mainitussa luvussa tarkoitettuun rekisteriin.

3 §

Asiakkaan tuntemistiedot ja niiden säilyttäminen

Asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista on säilytettävä:

- 1) nimi, syntymäaika, henkilötunnus ja osoite;

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

- 2) edustajan nimi, syntymäaika ja henkilötunnus;
- 3) oikeushenkilön täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tarvittaessa yhtiöjärjestys;
- 4) oikeushenkilön hallituksen tai vastaavan päättävän elimen jäsenten täydelliset nimet, syntymäajat ja kansalaisuudet;
- 5) oikeushenkilön toimiala;
- 6) tosiasiallisten edunsaajien nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus ja sen puuttessa kansalaisuus sekä tarvittaessa tarkempi kuvaus omistus- ja määräysvaltarakenteesta tai jos tosiasiallista edunsaajaa ei ole pystytty tunnistamaan, edellä tarkoitetut tiedot 1 luvun 5 §:n 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä;
- 7) henkilöllisyyden todentamisessa käytetyn asiakirjan nimi, asiakirjan numero tai muu tunnistetieto ja myöntäjä taikka kopio asiakirjasta tai jos asiakas on etätunnistettu, tiedot todentamisessa käytetystä menettelystä tai lähteistä;
- 8) tiedot asiakkaan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta, taloudellisesta asemasta, perusteet liiketoimen tai palvelun käytölle ja tiedot varojen alkuperästä sekä muut 4 §:n 1 momentissa tarkoitetut asiakkaan tuntemiseksi hankitut tarpeelliset tiedot;
- 9) 4 §:n 3 momentissa säädetyn selonottovelvollisuuden ja 13 §:ssä säädetyn poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi hankitut välttämättömät tiedot;
- 10) pankki- tai maksutilin numero, tilin omistajan tai käyttöoikeuden haltijan nimi ja tilin avaamis- ja sulkemispäivä sekä muut tiliin liittyvät tunnistetiedot siltä osin kuin ne eivät sisälly 1—9 kohtaan, ja tietojen säilyttäminen on tarkoituksenmukaista ilmoitusvelvollisen liiketoiminnan luonne huomioon ottaen eikä niiden saamiselle ole muusta lainsäädännöstä johtuvaa estettä;
- 11) tallelokeron vuokraajan nimi ja muut tallelokeron vuokraan liittyvät tunnistetiedot siltä osin kuin ne eivät sisälly 1—9 kohtaan sekä vuokra-ajan pituus, ja tietojen säilyttäminen on tarkoituksenmukaista ilmoitusvelvollisen liiketoiminnan luonne huomioon ottaen eikä niiden saamiselle ole muusta lainsäädännöstä johtuvaa estettä;
- 12) asetuksessa (EU) N:o 910/2014 säädettyjen sähköisen tunnistamisen menetelmien ja niihin liittyvien luottamuspalvelujen tai asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten sääntelemien, tunnustamien tai hyväksymien muiden suojattujen etäältä tai sähköisesti toteutettavien tunnistusprosessien avulla saadut tiedot.

Jos 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin on rekisteröity vain osa oikeushenkilön hallituksen tai vastaavan päättävän elimen jäsenistä oikeushenkilöä koskevan muun lainsäädännön mukaisesti, asiakkaan tuntemistiedoista voidaan säilyttää 2 momentin 4 kohdan nojalla näitä henkilöitä koskevat tiedot, jos se on perusteltua ilmoitusvelvollisen riskiarvion perusteella.

4 §

Asiakasta koskevien tietojen hankkiminen, jatkuva seuranta ja selonottovelvollisuus

Ilmoitusvelvollisen on hankittava tietoja asiakkaansa ja tämän tosiasiallisen edunsaajan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Ilmoitusvelvollinen saa hyödyntää asiakkaasta tai tämän tosiasiallisesta edunsaajasta eri tietolähteistä saatavilla olevia tietoja asiakasta koskevan riskiarvion laatimiseksi ja ylläpitämiseksi, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä tässä laissa tarkoitetun ilmoitus-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

velvollisuuden ja selonottovelvollisuuden täyttämiseksi. Ilmoitusvelvollisen on kiinnitettävä erityistä huomiota tietolähteen uskottavuuteen ja luotettavuuteen. Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään henkilötietojen käsittelystä.

7 §

Asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttäminen ilmoitusvelvollisen puolesta

Ilmoitusvelvollisen on varmistettava, että se ennen liiketoimen suorittamista saa kolmannelta osapuolelta 3 §:n 2 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettut tiedot. Ilmoitusvelvollisen on lisäksi varmistettava, että kaikki asiakkaan tuntemista koskevat tiedot ovat ilmoitusvelvollisen saatavilla ja että kolmas osapuoli toimittaa ne ilmoitusvelvolliselle tämän pyynnöstä.

9 §

Sähköiseen rahaan liittyvä poikkeus asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta

Jos ilmoitusvelvollinen riskiarvion perusteella arvioi sähköiseen rahaan liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin alhaiseksi, ei sovelleta, mitä tämän luvun 2 §:ssä säädetään asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta, 3 §:ssä asiakkaan tuntemistiedoista ja niiden säilyttämisestä sekä 4 §:n 1 momentissa asiakasta koskevien tietojen hankkimisesta edellyttäen, että seuraavat riskienhallinnan edellytykset täyttyvät:

1) sähköinen tietoväline ei ole uudelleenladattava, tai siihen voidaan tallettaa maksulaitoslais-
sa tarkoitettua sähköistä rahaa kuukausittain enintään 150 euroa ja välinettä voidaan käyttää vain Suomessa;

2) sähköiseen tietovälineeseen voidaan tallettaa enintään 150 euroa ja sitä voidaan käyttää vain Suomessa;

3) sähköistä tietovälinettä voidaan käyttää vain tuotteiden tai palveluiden ostamiseen;

4) sähköistä tietovälinettä ei voida ladata anonymillä sähköisellä rahalla;

5) sähköisen tietovälineen liikkeeseenlaskijalla on käytössään riittävät valvontamenetelmät epätavallisten tai epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi;

6) sähköisestä tietovälineestä voidaan lunastaa käteistä enintään 50 euroa, tai jos kyseessä on etämaksutapahtuma, maksettu summa on enintään 50 euroa tapahtumalta.

Luotto- tai rahoituslaitos saa hyväksyä Euroopan talousalueen ulkopuolisesta valtiosta anonymillä sähköisellä tietovälineellä suoritettavan maksun, jos sähköiseen tietovälineeseen sovelletaan edellä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

13 §

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisella tulee olla asianmukaiset riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvat menettelyt sen toteamiseksi, onko asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja tai onko hän ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppani.

Jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja on tai on ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, tällaisen henkilön perheenjäsen tai henkilö, jonka tiedetään olevan tällaisen henkilön yhtiökumppani:

13 a §

Euroopan talousalueen ulkopuoliseen korkean riskin valtioon liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Jos ilmoitusvelvollinen tekee liiketoimia tai suorittaa maksuja, jotka liittyvät Euroopan talousalueen ulkopuolisiin, komission yksilöimiin korkean rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin valtioihin, ilmoitusvelvollisen on noudatettava seuraavia tehostettuja asiakkaan tuntemismenettelyjä:

- 1) ilmoitusvelvollisen tulee hankkia lisätietoja asiakkaasta ja tosiasiallisesta edunsaajasta;
- 2) ilmoitusvelvollisen tulee hankkia lisätietoja perustettavan liikesuhteen tarkoituksesta;
- 3) ilmoitusvelvollisen tulee hankkia lisätietoja asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan varojen ja varallisuuden alkuperästä;
- 4) ilmoitusvelvollisen tulee hankkia lisätietoja liiketoimien syistä;
- 5) ilmoitusvelvollisen tulee hankkia ilmoitusvelvollisen ylemmän johdon hyväksyntä asiakassuhteen aloittamiselle ja jatkamiselle;
- 6) ilmoitusvelvollisen on järjestettävä tehostettu jatkuva asiakassuhteen seuranta lisäämällä tarkastusten määrää lukumääräisesti ja ajoituksellisesti sekä valitsemalla liiketoimia, joita on selvitettävä laajemmin.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, ilmoitusvelvollisen on sovellettava riskiperusteisen arvion mukaisesti tarvittaessa seuraavia menettelyjä:

- 1) ilmoitusvelvollisen on sovellettava muita tarpeellisia tehostettuja asiakkaan tuntemismenettelyjä;
- 2) ilmoitusvelvollisen on käytettävä tarvittavia liiketoimien raportointimenetelmiä;
- 3) ilmoitusvelvollisen on rajoitettava asiakassuhteita ja liiketoimia asiakkaiden kanssa, jotka ovat 1 momentissa tarkoitetuista korkean riskin valtioista.

Jos se on välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi 1 momentissa tarkoitetuista korkean riskin valtioista, valvontaviranomainen voi ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

- 1) kieltää tytäryhtiön tai sivuliikkeen perustamisen Suomeen;
- 2) kieltää ilmoitusvelvollisen sivuliikkeen tai edustuston perustamisen kyseiseen valtioon, tai edellyttää lisää valvontatoimia tai ulkoista tarkastusta tytäryhtiössä tai sivuliikkeessä;

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

3) ottaa muutoin tehtävissään huomioon kyseisen valtion puutteet rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä;

4) edellyttää luotto- ja rahoituslaitoksien arvioivan ja muuttavan tai tarvittaessa päättävän kirjeenvaihtajapankkisuhteen valtion sijoittautuneen luotto- tai rahoituslaitoksen kanssa, taikka edellyttää ulkoisen tarkastuksen lisäämistä luotto- tai rahoituslaitokseen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvassa tytäryrityksessä tai sivuliikkeessä, joka sijaitsee korkean riskin valtiossa.

Ryhtyessään 3 momentissa tarkoitettuihin toimiin valvontaviranomaisen tulee ottaa huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansainväliset arviot ja raportit 1 momentissa tarkoitettuihin kolmansiin maihin liittyvistä riskeistä.

14 §

Keskitetty yhteyspiste

Maksulaitoslaissa tarkoitettu maksulaitos ja sähkörahayhteisö, joka tarjoaa maksupalvelua tai sähköisen rahan liikkeeseenlaskua Suomeen toisen ETA-valtion alueelta sivuliikettä perustamatta edustajan välityksellä, on nimettävä keskitetty yhteyspiste, jos komission delegoidun asetuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 täydentämisestä teknisillä sääntelystandardeilla sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden ja maksupalveluntarjoajien keskitettyjen yhteyspisteiden nimeämisperusteista ja säännöillä keskitettyjen yhteyspisteiden tehtävistä (EU) 2018/1108, jäljempänä *komission delegoitu asetus*, 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen edellytykset täyttyvät. Finanssivalvonta voi lisäksi edellyttää, että keskitetty yhteyspiste on nimettävä komission delegoidun asetuksen 3 artiklan 2 ja 4 kohdissa tarkoitetuissa tilanteissa. Finanssivalvonnan on perustettava arvionsa asetuksen 3 artiklan 3 ja 4 kohdissa säädettyihin seikkoihin. Keskitetty yhteyspiste vastaa maksulaitoksen tai sähkörahayhteisön lukuun:

- 1) tässä laissa ja komission delegoidussa asetuksessa säädettyjen vaatimusten noudattamisesta;
- 2) asiakirjojen ja tietojen toimittamisesta Finanssivalvonnalle.

Finanssivalvonta voi edellyttää, että keskitetty yhteyspiste ilmoittaa maksulaitoksen tai sähkörahayhteisön puolesta 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle tai käy läpi maksulaitoksen tai sähkörahayhteisön maksutoimeksianto- ja epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskus voi edellyttää, että keskitetty yhteyspiste toimittaa sille tarpeelliset tiedot maksulaitoksen tai sähkörahayhteisön toiminnasta.

Komission delegoidun asetuksen 4 ja 5 artiklassa säädetään keskitetyn yhteyspisteen tehtävistä. Finanssivalvonta voi edellyttää keskitetyltä yhteyspisteeltä asetuksen 6 artiklan mukaisia lisätehtäviä.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

5 luku

Rahanpesun valvontarekisteri

1 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan sellaisiin 1 luvun 2 §:n 1 momentin 13—18 ja 20—26 kohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään valvontaviranomaisen ylläpitämään muuhun kuin tässä luvussa tarkoitettuun rekisteriin.

6 luku

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:n 1 momentin 1 ja 4—6 kohdassa tarkoitetun yhteisön, yhdistysrekisteriin merkityn yhdistyksen, uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkityn uskonnollisen yhdyskunnan sekä säätiörekisteriin merkityn säätiön velvollisuudesta pitää yllä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja. Tosiasiallisen edunsaajan on toimitettava tässä luvussa tarkoitettulle yhteisölle tarpeelliset tiedot rekisteritietojen asianmukaisuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Mitä tässä luvussa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta yhtiöön, joka on kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena.

2 §

Yhteisön velvollisuus pitää yllä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja

Kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1 ja 4—6 kohdassa tarkoitetun yhteisön, yhdistysrekisteriin merkityn yhdistyksen, uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkityn uskonnollisen yhdyskunnan sekä säätiörekisteriin merkityn säätiön on asianmukaisesti hankittava ja pidettävä yllä täsmällisiä ja ajantasaisia tietoja 1 luvun 5 §:n 2—4 momentissa tai 7 §:ssä tarkoitetuista tosiasiallisista edunsaajistaan ja annettava nämä tiedot pyynnöstä 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle tämän suorittaessa asiakkaan tuntemista koskevia toimia.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

3 §

Ulkomaisen trustin omaisuudenhoitajan velvollisuus tuntea tosiasiallinen edunsaaja

Rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitetun ulkomaisen express trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn omaisuudenhoitajan on hankittava 1 luvun 6 §:n mukaiset tiedot trustin tosiasiallisista edunsaajista ja on toimitettava ne kaupparekisteriin. Omaisuudenhoitajan on annettava tiedot ilmoitusvelvolliselle 3 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakassuhteen taikka 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun liiketoimen yhteydessä.

Jos 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetut tiedot on jo rekisteröity toiseen ETA-valtioon ja omaisuudenhoitaja esittää tositteen rekisterimerkinnästä, tietoja ei rekisteröidä uudelleen kaupparekisteriin.

Jos rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitettu ulkomainen express trust tai oikeusmuodoltaan samankaltainen oikeudellinen järjestely on perustettu tai sijaitsee Euroopan talousalueen ulkopuolella ja omaisuudenhoitaja ryhtyy liiketoimiin tai ostaa kiinteistöjä ulkomaisen trustin nimiin, 1 luvun 6 §:n mukaiset tiedot rekisteröidään kaupparekisteriin.

5 §

Ilmoitusvelvollisen sekä valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen ilmoitusvelvollisuus

Jos ilmoitusvelvollinen, valvontaviranomainen tai asianajajayhdistys havaitsee tässä luvussa tarkoitetun yhteisön tai ulkomaisen express trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteröidyissä tiedoissa puutteita tai epäjohtonmukaisuuksia, sen on ilmoitettava asiasta rekisterin ylläpitäjälle ilman aiheetonta viivytystä.

Rekisterinpitäjän on päivitettävä tarvittaessa 1 momentissa tarkoitetut tiedot ilman aiheetonta viivytystä.

6 §

Tietojen toimittaminen toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle tai muulle valvonnasta vastaavalle taholle

Edellä tämän luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjän, valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen on toimitettava yhteisön ja ulkomaisen express trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisia edunsaajia koskevat rekisteritiedot ilman aiheetonta viivytystä ja maksutta toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle tai muulle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavalle taholle.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

7 luku

Valvonta

1 §

Valvontaviranomaiset ja ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat seuraavat viranomaiset:

1) Finanssivalvonta 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1—8 ja 8 a kohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia;

2) Poliisihallitus 1 luvun 2 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohdassa tarkoitettua rahapeliyhteisöä sekä 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka välittää osallistumismaksuja ja -ilmoituksia 1 luvun 2 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohdassa tarkoitettun rahapeliyhteisön tarjoamiin rahapeleihin;

3) Patenti- ja rekisterihallitus 1 luvun 2 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia;

4) aluehallintovirasto 1 luvun 2 §:n 1 momentin 13—26 kohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia siltä osin kuin ne eivät ole 1 kohdan nojalla Finanssivalvonnan valvomia ilmoitusvelvollisia.

Jos ilmoitusvelvollinen harjoittaa pääasiallisena liiketoimintanaan toimintaa, jota valvoo 1 momentin nojalla useampi toimivaltainen viranomainen, toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia tämän lain mukaisen valvontatehtävän siirrosta kokonaisuudessaan yhdelle näistä toimivaltaisista viranomaisista. Sopimuksen laatimisen jälkeen vain tehtävän vastaanottaneella valvontaviranomaisella on toimivalta käyttää tässä laissa säädettyjä valvonta- ja seuraamusvaltuuksia.

1 a §

Asianajajayhdistyksen vuosikertomus

Asianajajayhdistyksen on laadittava vuosikertomus, jossa kerrotaan asianajajayhdistyksen:

1) tämän lain 8 luvun nojalla aluehallintovirastolle tekemät esitykset seuraamusten määräämiseksi;

2) tämän luvun 9 §:n nojalla vastaanottamien ilmoitusten lukumäärä;

3) valvontatoimenpiteiden lukumäärä ja kuvaus toimenpiteistä, jotka on toteutettu ilmoitusvelvollisen seuraavien velvoitteiden valvonnassa:

a) asiakkaan tuntemismenettely;

b) epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittaminen;

c) asiakastietojen säilyttäminen;

d) sisäiset tarkastukset.

Vuosikertomus on laadittava vuosittain 31 päivään maaliskuuta mennessä.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

1 a) laiminlyö tai rikkoo 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua velvoitteen laatia ja päivittää riskiarvio;

9 a) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 13 a §:ssä tarkoitettua velvoitteen soveltaa tehostettua menetelyä asiakkaan tuntemiseksi;

9 b) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 14 §:ssä tarkoitettua velvoitteen nimetä keskitetty yhteyspiste, toimittaa asiakirjoja ja tietoja Finanssivalvonnalle tai rahanpesun selvittelykeskukselle taikka hoitaa yhteyspisteeltä tässä laissa tai komission delegoidussa asetuksessa edellytetyjä tehtäviä;

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

1 a) laiminlyö tai rikkoo 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua velvoitteen laatia ja päivittää riskiarvio;

9 a) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 13 a §:ssä tarkoitettua velvoitteen soveltaa tehostettua menetelyä asiakkaan tuntemiseksi;

9 b) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 14 §:ssä tarkoitettua velvoitteen nimetä keskitetty yhteyspiste, toimittaa asiakirjoja ja tietoja Finanssivalvonnalle tai rahanpesun selvittelykeskukselle taikka hoitaa yhteyspisteeltä tässä laissa tai komission delegoidussa asetuksessa edellytetyjä tehtäviä;

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

9 luku

Erinäiset säännökset

3 §

Valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä tietojenvaihto

Valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen on toimittava yhteistyössä sellaisten toisten ETA-valtioiden ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa, jotka hoitavat tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä. **Valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta muualla säädetään, viipymättä annettava ulkomaiselle valvontaviranomaiselle ja muulle taholle, joka hoitaa tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä, hallussaan olevat tiedot asioista, jotka ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi.**

Valvontaviranomainen ja asianajajayhdistys voivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen ETA-valtioiden valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa vain, jos:

- 1) yhteistyö vaarantaisi Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden tai yleisen järjestyksen;
- 2) yhteistyöpyyntö koskee henkilöä, jota koskeva yhteistyöpyynnössä tarkoitettua asiaa koskeva oikeudenkäynti tai hallinnollinen menettely on vireillä Suomessa;
- 3) Suomessa on annettu lainvoimainen päätös, joka koskee yhteistyöpyynnön kohteena olevaa henkilöä ja tekoa;
- 4) pyynnön noudattaminen vaikuttaisi todennäköisesti haitallisesti sen omaan tutkintaan tai täytäntöönpanon valvontaan; tai
- 5) kyse on tiedosta, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus.

Valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen on ilmoitettava kieltäytymisestä ja sen perusteista pyynnön esittäneelle viranomaiselle ja muulle taholle, joka hoitaa tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä.

Finanssivalvonta ja aluehallintovirasto voivat käyttää tämän lain nojalla vastaanotettua salassa pidettävää tietoa, joka koskee luotto- tai rahoituslaitosta taikka rahoituspalveluja tarjoavaa yritystä, vain:

- 1) luotto- ja rahoituslaitoksen taikka rahoituspalvelua tarjoavan yrityksen valvonnassa;
- 2) oikeudenkäynnissä tai hallinnollisessa menettelyssä, jossa haetaan muutosta tai oikaisua Finanssivalvonnan tai aluehallintoviraston tekemään päätökseen;
- 3) luotto- ja rahoituslaitosta sekä rahoituspalveluja tarjoavaa yritystä koskevan lainsäädännön nojalla vireillä olevassa oikeudenkäynnissä.

Valvontaviranomaisella ja asianajajayhdistyksellä on oikeus luovuttaa ulkomaisten valtioiden valvontaviranomaisille ja muille tahoille, jotka hoitavat tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä, tietoja vain, jos niitä koskee kyseisten tietojen osalta vastaava salassapitovelvollisuus kuin valvontaviranomaista ja asianajajayhdistystä.

Valvontaviranomainen tai asianajajayhdistys ei saa luovuttaa toisen valtion valvontaviranomaiselta tai muulta taholta, joka hoitaa tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoitta-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

misen estämisen valvontatehtäviä, taikka toisessa valtiossa suoritettussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut valvontaviranomainen tai muu taho taikka sen ulkomaan, jossa tarkastus on suoritettu, muu asianomainen valvontaviranomainen tai muu taho ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös luotto- ja rahoituslaitoksia sekä rahoituspalveluja tarjoavia yrityksiä valvovien valvontaviranomaisten valvontayhteistyöhön sellaisten toisten ETA-valtioiden ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden valvontaviranomaisten sekä muiden tahojen, jotka hoitavat luotto- ja rahoituslaitosten sekä rahoituspalveluja tarjoavien yritysten vakavaraisuusvalvontatehtäviä, mukaan lukien Euroopan keskuspankki sen hoitaessa luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1024/2013 tarkoitettuja tehtäviä, kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 5 luvun 1 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä heinäkuuta 2019. Sen 7 luvun 1 a §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2020 lukien.

Tätä lakia sovelletaan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 8 a, 22 ja 24—26 kohdassa tarkoitettuun ilmoitusvelvolliseen vasta 1 päivästä joulukuuta 2019 lukien.

4.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 §:n 33 kohta, 45 §:n 1 momentti ja 71 §:n 1 momentin 15 kohta, sellaisena kuin ne ovat 5 §:n 33 kohta laissa 1071/2017, 45 §:n 1 momentti laissa 241/2018 ja 71 §:n 1 momentin 15 kohta laissa 402/2018, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 752/2012, 902/2012, 254/2013, 170/2014, 198/2015, 520/2016, 737/2016, 855/2016, 1442/2016, 228/2017, 575/2017, 893/2017, 1071/2017, 241/2018, 1108/2018, (/), (/) ja (/), uusi 38 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

5 §

Muut finanssimarkkinoilla toimivat

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

33) muuta henkilöä kuin 4 §:ssä tarkoitettua valvottavaa tai edellä 32 kohdassa tarkoitettua rekisteröitynyttä vertailuarvon hallinnoijaa, joka on velvollinen noudattamaan viitearvoasetusta;

38) virtuaalivaluutan tarjoajista annetussa laissa (/) tarkoitettua virtuaalivaluutan tarjoajaa.

45 §

Asiakkaansuojan valvontaa koskevien säännösten soveltamisala

Finanssivalvonta valvoo, että valvottavat, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjät, vakuutusentarjoajat ja virtuaalivaluutan tarjoajat noudattavat niihin sovellettavia markkinointia ja sopimusehtojen käyttöä sekä kuluttajan kannalta hyvän tavan vastaista tai muutoin sopimatonta menettelyä asiakassuhteessa koskevia säännöksiä. Rahoitusvälineiden markkinointia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta säädetään lisäksi arvopaperimarkkinalaisia, sijoituspalvelulaisissa ja muualla laissa.

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

15) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille ja 2 momentissa tarkoitettulle asianajajayhdistykselle sekä niitä vastaavalle ETA-valtion viranomaiselle tai toimielimelle, jos tiedot ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, sekä rahanpesun selvittelykeskukselle sen tehtävien hoitamiseksi;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

Laki

Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) 1 §:n 1 momentin 23 kohta ja 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 23 kohta laissa 1076/2017 ja 6 §:n 1 momentti laissa 242/2018, sekä

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 758/2012, 255/2013, 171/2014, 738/2016, 856/2016, 1443/2016, 359/2017, 576/2017, 984/2017, 1076/2017 ja 242/2018, uusi **25** kohta seuraavasti:

1 §

Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

23) Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n 32 kohdassa tarkoitettu vertailuarvon hallinnoija;

25) virtuaalivaluutan tarjoajista annetussa laissa (/) tarkoitettua virtuaalivaluutan tarjoaja.

6 §

Muun maksuvelvollisen perusmaksu

Muun kuin 4 §:ssä tarkoitetun maksuvelvollisen perusmaksun määrä euroina sekä maksun suorittamiseen velvolliset määräytyvät seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Maksuvelvollinen	Perusmaksu euroina
arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu arvopaperikeskus	278 200
luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetussa laissa (1199/2014) tarkoitettu vanha talletussuojarahasto	12 840
luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu vakuusrahasto	2 140
maksulaitoslain 7, 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitettuja palveluja tarjoava oikeushenkilö	1 070
maksulaitoslain 7, 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitettuja palveluja tarjoava luonnollinen henkilö	214
sijoituspalvelulaissa tarkoitettu sijoittajien korvausrahasto	3 210
vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain mukaisesti rekisteröitymisvelvollinen vaihtoehtorahastojen hoitaja, jolla ei ole rahastoyhtiön toimilupaa	1 070
vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 10 luvun 2 §:n 3 momentin mukaisella poikkeusluvalla toimiva	2 140
sijoitusrahastolaissa tarkoitettu säilytysyhteisö	3 210
vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu säilytysyhteisö	3 210
yhteisö, joka on sijoitusrahastolain ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain mukainen säilytysyhteisö	5 350
vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu erityinen säilytysyhteisö	2 140
talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö	6 420
luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön omistusyhteisö sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettujen ryhmittymän omistusyhteisö	10 700
pörssin ja arvopaperikeskuksen omistusyhteisö	10 700
sijoituspalveluyrityksen ja vakuutusyhdistyksen omistusyhteisö	1 070
vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettu vakuutusmeklari ja sivutoiminen vakuutusmeklari	1 070 ja 193 euron korotus jokaista vakuutusmeklariyrityksen tai yksityisen elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaa valvontamaksun määräämisvuotta edeltävän vuoden päättyessä rekisteröityä vakuutusmeklaria kohden.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu tilinhoitaja	6 420
arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu keskusvastapuoli	160 500
arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu selvitysosapuoli	12 840
arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu selvitysrahasto ja 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettu kirjausrahasto	2 140
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla Suomessa kaupankäynnin kohteena olevan osakkeen liikkeeseenlaskija	16 585 ja 17 120 euron korotus, jos osakkeelle on EU:n rahoitusvälineiden markkinat -asetuksen 2 artiklan 17 kohdassa tarkoitettut likvidit markkinat.
suomalainen yhtiö, jonka liikkeeseenlaskema osake on otettu hakemuksesta kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla yksinomaan muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa	13 375
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla Suomessa kaupankäynnin kohteena olevan osakkeen liikkeeseenlaskija, jos kysymyksessä on tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu maksuvelvollinen tai jos liikkeeseenlaskijan kotipaikka ei ole Suomessa	11 235 ja 11 770 euron korotus, jos osakkeelle on kaupankäynnistä EU:n rahoitusvälineiden markkinat -asetuksen 2 artiklan 17 kohdassa tarkoitettut likvidit markkinat.
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla Suomessa kaupankäynnin kohteena olevan muun arvopaperin kuin osakkeen liikkeeseenlaskija	3 210
suomalainen yhtiö, jonka liikkeeseenlaskema muu arvopaperi kuin osake on otettu hakemuksesta kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla yksinomaan muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa	3 210
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa hakemuksesta olevan osakkeen liikkeeseenlaskija	4 280
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa hakemuksesta olevan muun arvopaperin kuin osakkeen liikkeeseenlaskija	1 070
asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä annetun lain 6 §:n mukaisesti rekisteröity suomalainen luotonvälittäjä, joka ei toimi minkään luotonantajan asiamiehenä	1 200

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Eläketurvakeskus	10 700
liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta	1 070
Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n 26 kohdassa tarkoitettu toimintayksikkö	19 260
ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) tarkoitettujen ulkomaisen ETA-vakuutusyhtiön sivuliike	1 070
eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa tarkoitettu sellainen ulkomainen ETA-lisäeläkelaitos, jolla on Suomessa sivuliike	1 070
kolmannen maan luottolaitoksen edustusto	1 070
vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettu vakuutusedustaja ja sivutoiminen vakuutusedustaja, joka on rekisteröity muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa ja jolla on Suomessa sivuliike	321
markkinarakennetoimija-asetuksen 2 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu finanssialalla toimiva vastapuoli, 9 kohdassa tarkoitettu finanssialan ulkopuolinen vastapuoli ja 10 kohdassa tarkoitettu eläkejärjestelmä, jonka kotivaltio on Suomessa	10 700
asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu ulkomainen luotonvälittäjä, jolla on Suomessa sivuliike	400
joukkorahoituslaissa tarkoitettu joukkorahoituksen välittäjä	2 140
joukkolainanhaltijoiden edustajasta annetussa laissa tarkoitettu rekisteröity edustaja	2 140
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettu raportointipalvelujen tarjoaja	10 700
Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n 32 kohdassa tarkoitettu vertailuarvon hallinnoija	3 000
Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n 4 momentin 10 kohdassa tarkoitettu vertailuarvon hallinnoija	5 000
Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n 2 momentin 13 kohdassa tarkoitettu arvopaperistamisen tarkastaja	5 000
virtuaalivaluutan tarjoaja	2 140

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain ~~3 ja 5 §:n~~ muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 3 §:n 3, 6, 8 ja 9 momentti, **4 §** sekä 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

3 §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri

Rahanpesurekisteriin saadaan tallettaa ilmoituksen tehneen henkilön nimet ja työnantajan yksilöintitiedot sekä tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta seuraavat tarpeelliset tiedot **siitä henkilöstä**, jota ilmoitus koskee;

- 1) nimet;
 - 2) syntymäaika, -kotikunta ja -valtio;
 - 3) henkilötunnus;
 - 4) tunnistamisessa käytetyn asiakirjan tiedot;
 - 5) sukupuoli;
 - 6) äidinkieli;
 - 7) kansalaisuus, kansalaisuudettomuus tai kansallisuus;
 - 8) kotivaltio;
 - 9) siviilisääty;
 - 10) ammatti;
 - 11) osoite ja puhelinnumero sekä muu yhteystieto;
 - 12) tieto henkilön kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta;
 - 13) viranomaisen antama asiakasnumero;
 - 14) Y-tunnus;
 - 15) pankki- ja maksutilitiedot ja tallelokeron tiedot sekä asiakkuudet ja asiakastilitiedot;
 - 16) ulkomaalaisen henkilön vanhempien nimet ja osoite, matkustusasiakirjan tiedot sekä muut maahantuloon ja rajanylittämiseen liittyvät tarpeelliset tiedot;
 - 17) valokuva, jos sen tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä.
-

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

Rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta rekisterin muihin kuin 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuihin jäädyttämispäätöksiin liittyviin tietoihin. Tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa rekisteröityä koskevien tietojen käsittelyn lainmukaisuuden henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (/) 29 §:n mukaisesti. Rekisteröidyn oikeuksista säädetään lisäksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 4 luvussa.

Jäljempänä 5 §:n 4 momenttiin perustuvaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot on pyynnöstä annettava tietosuojavaltuutetun nähtäväksi. Lokitiedot säilytetään ainoastaan henkilötietojen suojan ja tietoturvallisuuden sekä oikeusturvan varmistamiseksi ja ne on suojattava epäasialliselta käytöltä. Lokitiedot ja valvontatiedot säilytetään kymmenen vuotta. Tietosuojavaltuutetun tietojensaantioikeudesta säädetään lisäksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 47 §:ssä.

Poliisin henkilötietojen käsittelystä säädetään lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa asetuksessa (EU) 2016/679, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003).

4 §

Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada, käyttää ja luovuttaa tietoa

Rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus saa luovuttaa tietoja myös ilman pyyntöä. Lisäksi tietoja saa luovuttaa ulkoministeriölle varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 9 §:ssä säädettyjen tehtävien ja ulosottomiehelle mainitun lain 14 §:ssä säädettyjen tehtävien ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/1967) 2 b §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tietoja saadaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle, jos luovutettava tieto on välttämätön toimivaltaisen valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen mainitussa laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Päätöksen tässä momentissa tarkoitettua tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies. Tässä momentissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa tietojoukkona tai sähköisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp

5 §

Tietojen vaihtaminen

Rahanpesun selvittelykeskus voi perustellusta pyynnöstä luovuttaa 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava ilman aiheetonta viivytystä. Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja luovutettavien tietojen käytölle. Tietojen luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka muusta perustellusta syystä. Rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä silloin, kun tämä on tarpeen tässä momentissa säädettyä tarkoitusta varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5.3.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Touko Aalto vihr
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
varajäsen Maria Tolppanen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

**Valiokunnan mietintö TaVM 43/2018 vp
Vastalause**

VASTALAUSE

Perustelut

Suomessa on merkittävää sähköisen liiketoiminnan sekä rahoitusalan teknologian (fintech) osaamista. Nyt uuden lainsäädännön valmistelu on tehty finanssisäätelyn näkökulmasta, mikä on tärkeää, mutta esityksessä ei ole kuitenkaan otettu huomioon tasapainoisesti alan elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja sen tulevaisuuden mahdollisuuksien avaamista. Huomioon ei ole otettu riittävästi liiketoiminnan näkökulmia, vaikka samaan aikaan valtionhallinto panostaa voimakkaasti muun muassa tekoälyaika-ohjelmaan ja muuhun digitalisaatioon.

Nopeasti kehittyvällä teknologia-alalla luonteeltaan kansainväliset startupit ja projektit keskittyvät sinne, missä lainsäädäntö ja liiketoimintaedellytykset ovat suotuisia. Mikäli Suomi saattaessaan viidennen rahanpesudirektiivin (EU) 2018/843 kansallisesti voimaan lisää direktiivin minimivaatimukseen kansallista ylisääntelyä, todennäköinen seuraus on se, että alan yritykset eivät sijoitu Suomeen, vaan sellaisiin maihin, joissa direktiivi on saatettu voimaan yritystoiminnan edellytykset ja kilpailukyky huomioiden.

Perussuomalaiset ehdottaa, että virtuaalivaluuttoja koskevan säätelyn osalta hallituksen esitys 167/2018 vp otettaisiin valtiovarainministeriössä uudelleen valmisteluun nimenomaan alan elinkeinomahdollisuuksien näkökulmasta ja käytäisiin samalla läpi kehiteltävä säätely-ympäristö verrokkimaissa (kuten Liettuassa) ja pyrittäisiin luomaan niihin verrattuna alan liiketoiminnalle Suomessa selkeä ja kilpailukykyinen säätelykokonaisuus.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 2. lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 5.3.2019

Laura Huhtasaari ps